

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Camilla Molina Muga

Tekniska nämnden

Inriktning för ny konstruktion för avfallstaxa

Ärendet

Avfallsverksamheten bekostas i sin helhet av de avgifter verksamheten tar ut för avfallstjänsterna i avfallstaxan. Avgifter som finns i avfallstaxan ska täcka de kostnader som kommunen har för avfallshantering såsom insamling, behandling och administration.

Under 2026 kommer det att finnas två nya entreprenörer i Danderyd; insamling av fettavskiljarslam samt insamling av förpackningsinsamling. Därtill kommer det under 2026 implementeras obligatorisk matavfallsinsamling samt fastighetsnära insamling av förpackningar. De två insamlingskraven innebär att flertalet kärl behöver köpas in vilket medför ökade kapitaltjänstkostnader. I och med detta behöver avfallsverksamheten ta fram en ny avfallstaxa som täcker in de nya förutsättningarna.

Som ett steg i det arbetet fattar tekniska nämnden ett inriktningsbeslut för avfallstaxan som ger förvaltningen ett ramverk i utformandet av ett taxeförslag.

Nedan sammanfattas förvaltningens förslag till inriktning i det nya avfallstaxeförslaget.

- Fasta avgift blir den största kostnaden för abonnenten.
- Behålla 0 kr i viktavgift för matavfallet.
- Höja viktavgiften för restavfallet för vård- och sjukhus.
- Höja behandlingsavgiften för fettavskiljarslam.
- Lägre hämtningsintervall för restavfallet för samtliga abonnenter.
- Förpackningsavfallets standardabonnemang ska ingå i restavfallsabonnemanget.
- Möjliggöra mer sällan hämtning än standard av förpackningsavfall för abonnenter som har små mängder förpackningsavfall.
- Möjliggöra för abonnenter att kunna beställa extra hämtning eller akut hämtning av förpackningskärlen.
- Erbjuder gångavståndstillägg för matavfall, restavfall och förpackningsavfall.
- Behålla de första 10 meter gångväg kostnadsfritt.
- Efter 10 meter gångvägstillägg införa två intervaller fram till 20 meter.
- För de få kunder som har behov om 50 meter gångavstånd ha en avgift per meter efter 20 meter.
- Införa en högre felsorteringsavgift för restavfall i jämförelse med övriga avfallsfraktioner.

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Camilla Molina Muga

- Höja den nuvarande felsorteringsavgiften för kärl, bur och säck
- Ökad felsorteringsavgift om abonnenten fortsätter att ha upprepade felsorteringar.
- Utreda möjligheten för eventuell avgift för abonnenter som inte följer lagstiftningen avseende utsortering av matavfallsinsamling eller förpackningar.
- Behålla nuvarande tilläggstjänster.
- Fortsätta låta Returkassen från hushåll vara en kostnadsfri tjänst
- Fortsätta låta lös mängd grovavfall från hushåll vara en kostnadsfri tjänst men med en viss restriktion, exempelvis max fyra hämtningar per år.
- Undersöka om annat avfall under kommunalt ansvar, exempelvis textilinsamling, behöver specificeras i avfallstaxan eller om det skulle kunna vara en kostnad som är mot självkostnadspris inklusive administrativt arbete.

Samhällsutvecklingsförvaltningens förslag till beslut

Tekniska nämndens beslut

Tekniska nämnden antar samhällsutvecklingsförvaltningens inriktningsförslag i enlighet med tjänsteutlåtande daterat 17 april 2025 avseende konstruktion för ny avfallstaxa.

Bakgrund

Avfallsverksamheten ansvarar för att samla in avfall under kommunalt ansvar från hushåll och verksamheter i kommunen samt informera om återvinning av avfall. Genom att kommunen samlar in avfallet säkerställs att det tas om hand på ett miljöriktigt sätt och inte riskerar att orsaka fara för hälsa eller miljö.

Avfallsverksamheten är helt taxefinansierad och samtliga intäkterna kommer från de taxor som abonnenten betalar. Kostnaderna utgörs av ersättning till entreprenörer som utför avfallsinsamling, behandlingskostnad för avfall samt för administrativa kostnader. Eventuella överskott eller underskott för avfallsverksamheten fonderas och regleras så att verksamheten över tid ger ett nollresultat.

Under 2026 kommer kommunen ha två nya avfallsentreprenörer; insamling av fettavskiljarslam samt insamling av förpackningar. Därtill finns det lagkrav om obligatorisk matavfallsinsamling och fastighetsnära insamling som ska implementeras innan 2027. Dagens avfallstaxa saknar de tjänster som krävs för framtidens lagkrav ska kunna uppfyllas.

Samhällsutvecklingsförvaltningens utredning

En ny avfallstaxa är nödvändigt för att säkerställa att kommunen uppfyller de lagkrav som kommer att komma till Danderyd. Därtill är det också viktigt att få en avfallsbudget i balans vilket nuvarande taxekonstruktion

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Camilla Molina Muga

inte kommer att kunna uppfylla. För att förvaltningen ska kunna utforma en ny avfallstaxa behövs en riktning som förvaltningen kan följa.

Under hösten 2024 genomförde förvaltningen en workshop där tekniska nämndens ledamöter hade möjlighet att närvara. Utifrån resultatet av workshopen och de inspel som lyftes tillsammans med den samlade erfarenheten från förvaltningen presenteras nedan ett förslag på inriktning för den framtida avfallstaxan.

Inriktningen avser flera olika punkter:

Balansen

Idag består avfallstaxan av främst fyra intäktsgupper vilka är viktavgift, fast avgift, tilläggsavgift samt ersättning för förpackningsinsamlingen. De första tre grupperna kommer från våra abonnenter genom avfallstaxan medan den sistnämnda kommer från Kammarkollegiet genom producentansvaret för förpackningsinsamlingen. Tabellen nedan visar hur fördelningen är mellan de olika intäktsgupperna där det framgår att den tyngsta intäktskällan kommer från viktavgifterna, det vill säga den mängd restavfall som abonnenten slänger i sitt restavfallskärl.

Fördelning mellan de olika intäktsgupperna	
Fast avgift	37 %
Viktavgift	42 %
Tilläggsavgift	11 %
Förpackningsinsamling	10 %

Kostnaderna går också att dela upp i samma grupper som intäkterna. Av tabellen nedan framgår det att den främsta kostnaden kommer från de fasta avgifterna, det vill säga drift och skötsel av återvinningscentral, mobil återvinningscentral, administration, hämtkostnader för abonnemang och liknande.

Fördelning mellan de olika kostnadsgrupperna	
Fast avgift	55 %
Viktavgift	19 %
Tilläggsavgift	10 %
Förpackningsinsamling	15 %

Detta innebär att ju mer restavfall som sorteras ut, ju mindre intäkter kommer avfallsverksamheten att få. Därtill, ju mer matavfallskunder som kommunen får, ju högre hämtkostnader blir det och parallellt lägre intäkter från den fasta avgiften. Kostnaderna för att behandla restavfallet blir också lägre, men inte i samma takt som intäkterna vilket gör att balansen för hur uppdelningen ser ut kommer att bli skev. För att kompensera för att vikterna minskar skulle restavfallsavgiften behöva höjas med ca 60-75 procent. Varav denna höjning kommer främst att påverka abonnenter med småbarn

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Camilla Molina Muga

som har blöjproduktion eller personer och äldre med sanitetsprodukter eftersom dessa produkter ska slängas som restavfall.

Avfallsverksamhetens budget baseras också till majoriteten av rörliga och osäkra faktorer eftersom intäkterna baseras på antaganden om huruvida kunden kommer sortera eller inte sortera mycket avfall. Detta gör att den framtida budgeten kommer vara fortsatt osäker om balansen fortsätter att vara densamma mellan de olika intäktsgруппerna. Gällande avfallstaxa togs fram för att få fler att sortera ut sina förpackningar och sitt matavfall, men den är inte konstruerad för att klara av ett lagkrav som innebär att samtliga hushåll ska sortera ut sina förpackningar och matavfall.

Av den anledning är förslaget att:

- Ändra taxans konstruktion så att den fasta avgiften blir den största intäktskällan i stället för viktavgiften.

Viktavgifter

I nuvarande avfallstaxa finns det fyra olika viktavgifter för avfallet samt en mängdavgift för fettavskiljarslam enligt tabellen nedan.

Viktavgift för matavfall	0 kr	per kilogram
Viktavgift för förpackat matavfall	4 kr	per kilogram
Viktavgift för vård- och sjukhusavfall	1,36 kr	per kilogram
Viktavgift för restavfall	5,04 kr	per kilogram
Behandlingsavgift för fettavskiljarslam	336 kr	Per kubikmeter

Under 2024 skickade Danderyds kommun ungefär 4 200 ton restavfall, 1 100 ton vård- och sjukhusavfall, 1 500 ton matavfall, 15 ton förpackat matavfall och 1000 ton fettavskiljarslam till behandling.

Avfallsverksamheten har i dagsläget behandlingskostnader för förpackat matavfall (dock inga kunder längre sedan januari 2025), vård- och sjukhusavfall, restavfall samt fettavskiljarslam. Den rena matavfallsfraktionen har idag ingen behandlingskostnad eftersom SÖRAB vill att kommunerna ska sortera ut så mycket matavfall som möjligt då matavfall försvårar eftersorteringen av restavfallet.

I dagens avfallstaxa är viktavgiften från vård- och sjukhusen lägre än ordinarie restavfall eftersom detta är en avfallsfraktion som SÖRAB vill få bort från eftersorteringsanläggningen (likt matavfallet). Därför är denna behandlingsavgift lägre än övrigt restavfall och därmed också lägre i kommunens avfallstaxa.

Utifrån ovan föreslås:

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Camilla Molina Muga

- Behålla 0 kr i viktavgift för matavfallet
- Höja viktavgiften för restavfallet för vård- och sjukhusavfall
- Höja behandlingsavgiften för fettavskiljarslam

Längre hämtningsintervall för restavfall

I dagens avfallstaxa kan enfamiljshus på fastlandet ha hämtning en gång per månad, boende på Tranholmen samt verksamheter och flerfamiljshus kan ha hämtning varannan vecka. Men med den framtida avfallstaxan prognoserar kommunen att restavfallet kommer att minska och ju mer som sorteras bort, ju ”renare” blir också restavfallet. Abonnenter har önskat än mer sällan hämtning och när restavfallet blir helt rent är risken låg för att restavfallet skulle innebära en sanitär olägenhet. Av den anledningen kan längre hämtningsintervall tas fram för samtliga abonnenter så att de som känner att de inte behöver ha hämtning ofta kan få det hämtat mer sällan. Avfallsverksamheten vill uppmuntra till längre hämtningsintervall för de abonnenter som sorterar mycket och har små mängder restavfall. Matavfallet behöver fortsättningsvis hämtas varannan vecka.

Av den anledning är förslaget att:

- Längre hämtningsintervall för restavfallet för samtliga abonnenter.

Förpackningsinsamling

Från och med 1 januari 2027 ska samtliga hushåll i Sverige ha fastighetsnära insamling av förpackningar. Gällande avfallstaxa har endast maxtaxa för insamling av förpackningsavfall från flerfamiljshus och verksamheter eftersom kommunen har auktoriserade entreprenörer som hämtar dessa fraktioner idag. Inga andra tjänster finns för förpackningsinsamlingen.

Av den anledningen är förslaget att:

- Förpackningsavfallets standardabonnemang ska ingå i restavfallsabonnemanget.
- Möjliggöra mer sällan hämtning än standard av förpackningsavfall för abonnenter som har små mängder förpackningsavfall.
- Möjliggöra för abonnenter att kunna beställa extra hämtning eller akut hämtning av förpackningskärlen.

Gångavstånd

När fastighetsnära förpackningsinsamling samt obligatoriskt matavfall kommer att implementeras i Danderyds kommun så kommer det innebära att enfamiljshusen har fyra kärl och flerfamiljshusen har minst sju kärl. Med dagens taxa är det möjligt att köpa gångavståndstillägg för mat- och restavfallskärlen upp till 50 meter där de första 10 meter är gratis och därefter tillkommer en kostnad.

För att möjliggöra att abonnenten ska kunna ha gångavstånd på alla de obligatoriska kärlen så behöver avståndet att minska för att inte försämra

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Camilla Molina Muga

avfallshämtarnas arbetsmiljö. För varje enfamiljshus som har 50 meter gångavstånd så behöver avfallshämtaren dra kärl i 500 meter. För varje större flerfamiljshus som har 50 meter gångavstånd behöver avfallshämtaren dra kärl i minst 800 meter. Långsiktigt är detta inte hållbart och avtalet riskerar att bli dyrare och därtill finns en hög risk att det blir skyddsstopp på grund av dålig arbetsmiljö när kärlen behöver dras för långa avstånd.

Majoriteten av avfallsverksamhetens abonnenter har idag 0-10 meter gångavstånd, ungefär 850 abonnenter har 10-20 meter gångavstånd. Det är idag ungefär 150 kärl som har mer än 20 meter gångavstånd och det är dessa kärl som behöver korta sitt gångavstånd. Av dessa är ungefär 100 kärl från enfamiljshus, 25 kärl från flerfamiljshus och 25 från verksamheter.

Av den anledningen är förslaget att:

- Erbjuda gångavståndstillägg för matavfall, restavfall och förpackningsavfall.
- Fortsätta ha de första 10 meter kostnadsfritt.
- Efter 10 meter införa två intervaller fram till 20 meter.
- De som har behov av upp till 50 meter gångavstånd får en avgift per meter efter 20 meter som uppmuntrar till kortare gångavstånd.

Felsorteringsavgifter och straffavgifter

I gällande avfallstaxa finns tre olika felsorteringsavgifter:

- Felsortering i kärl, bur eller säck
- Felsortering på grund av oemballerat dammande avfall, slaktavfall eller liknande
- Felsortering i storsäck, container eller bottentömmande behållare

Anledningen till att avfallsverksamheten tar ut en felsorteringsavgift är för att uppmuntra abonnenten att sortera rätt men även för att avfallsverksamheten får en straffavgift från behandlingsanläggningen om det är felsorterat. När det gäller felsortering för exempelvis ett matavfallskärl är felsorteringsavgiften från behandlingsanläggningen högre än den som kommunen tar ut från abonnenten.

I och med de framtida utsorteringskraven kommer det troligen bli mer aktuellt att arbeta med felsorteringsavgifter eftersom det är viktigt att det inte blir fel när avfallet ska återvinnas. En hög kvalitet och renhet i avfallsfraktionerna är något som kommunerna strävar efter.

Därtill behöver avfallsverksamheten ha en plan för hur abonnenter som inte följer lagkraven om utsortering ska hanteras. Vissa abonnenter kommer inte vilja sortera ut sitt matavfall och vissa abonnenter kanske kommer sortera fel trots information och påtryckningar från avfallsverksamheten eller även ibland tillsynsmyndigheten.

Av den anledningen är förslaget att:

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Camilla Molina Muga

- Införa en högre felsorteringsavgift för restavfall i jämförelse med övriga avfallsfraktioner.
- Höja den nuvarande felsorteringsavgiften för kärl, bur och säck något.
- Ökad felsorteringsavgift om abonnenten fortsätter att ha upprepade felsorteringar.
- Avgift för abonnenter som inte följer lagstiftningen avseende utsortering av matavfallsinsamling eller förpackningar.

Tilläggstjänster

Danderyds kommun har ett stort antal tilläggstjänster och många av tjänsterna är mycket populära exempelvis trädgårdsinsamling och returpappersinsamling. Därtill finns två gratistjänster; hämtning av löst grovavfall från hushåll samt hämtning av ”returkassen” från hushåll (små mängder farligt avfall och elavfall). Kommunen har ett ansvar att samla in avfallet och tjänsterna är avgiftsfria för abonnenter som exempelvis inte kan transportera sitt avfall själva till en återvinningscentral.

Avfallsbranschen är i ständig förändring och utveckling och ibland sker förändringar väldigt snabbt. Vissa tjänster försvinner från det kommunala insamlingsansvaret och andra tjänster läggs till. Textilinsamling och spillfett från verksamheter är två sådana fraktioner där det har skett snabba förändringar under de senaste åren.

Av den anledningen är förslaget att:

- Fortsätta behålla nuvarande tilläggstjänster.
- Fortsätta låta Returkassen från hushåll vara en kostnadsfri tjänst
- Fortsätta låta lös mängd grovavfall från hushåll vara en kostnadsfri tjänst men med en viss restriktion, exempelvis max fyra hämtningar per år.
- Undersöka om annat avfall under kommunalt ansvar, exempelvis textilinsamling, behöver specificeras i avfallstaxan eller om det skulle kunna vara en taxa som bygger på självkostnadspris inklusive administrativt arbete.

Samhällsutvecklingsförvaltningens bedömning

En ny taxekonstruktion krävs för att avfallsverksamheten ska få en ekonomi i balans och att få en avfallstaxa som omfattar de nya utsorteringskraven och de tjänster som detta innebär.

Konsekvenser för barn och unga

Barnkonsekvensanalysen identifierar att förslaget berör samtliga i Danderyd vilket omfattar alla barn och unga. Bedömningen är att detta beslut inte leder till några direkta konsekvenser för barn och unga. Däremot är en väl fungerande avfallshantering en av förutsättningarna att denna grupp ska få en bra miljö att leva och växa upp i.

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Camilla Molina Muga

Ekonomiska konsekvenser

Antagande av inriktning av ny taxekonstruktion medför en ekonomisk konsekvens för avfallsverksamheten men är nödvändig för att få en budget i balans.

De ekonomiska konsekvenser som en ny taxa i förlängningen ger kommer framför allt vara beroende på vilka tjänster som väljs, egen utsorteringsnivå, avfallsverksamhetens ersättning för förpackningsinsamling och resultat av upphandlingar. Beslut om inriktning för framtagande av förslag medför ingen direkt ekonomisk konsekvens. Frånvaro av nämnda beslut riskerar att förvaltningen arbetar fram ett förslag som inte är politiskt förankrat och som kan behövas göras om. Det skulle ge onödiga kostnader.

Stefan Sorpola
Samhällsutvecklingsdirektör

David Johannesson
VA-Avfallschef

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Inriktning för ny konstruktion för avfallstaxa